

Spomenica.

Nato se je prebral koncept spomenice, ki jo je pripravilo za sejo vodstvo poverjenstva.

Tov. poverjenik otvori generalno debato, katere so se udeležili skoro vsi predsedniki in pokazali razpoloženje učiteljstva. Po specijalni debati, ki je trajala do 11:30 je bila spomenica z nekaterimi izpremembami soglasno sprejeta.

Sklepi: Spomenica naj se osebno izroči g. banu Dravske banovine, pošlje centralni upravi in naprosi dnevno časopisje, da jo priobči.

2. Zbera naj se statistični podatki o delovanju učiteljstva v šoli in pri izobraževanju naroda kar bo konkretno zavrnilo očitke, iznešene na naslov učiteljstva.

Poročilo tajnika.

Tajnik tov. Kobal je obširno poročal o delu poverjenstva in o dogodkih, ki so se izvršili po zadnji seji širjega sosveta 9. novembra 1930. V svojem poročilu omenja realizacijo sklepov zadnje seje, delovanje odsekov, ki jih je pri poverjenstvu 12; delovanje izvršnega odbora v Beogradu, govori o materialnem položaju, stanarini in kurivu, o uradniškem zakonu in pravilniku k zakonu o narodnih šolah. Navzoči so vzeli poročilo z odobravanjem na znanje.

Poročilo blagajnika

je podal tov. poverjenik, ker je bil tovariš Grum zadržan zaradi bolezni. Priporočila uporabo tiskovnega in obrambnega sklada za honoriranje stanovsko-idejnih člankov v „Učiteljski Tovariš“. Širji sosvet da v tem slučaju glavnemu blagajniku poverilo, da najde primerne in dopustne virov, ki se naj uporabijo v ta namen. Izvršnemu odboru je treba plačati po 5 Din od vsakega člana za Dački dom. Blagajniki naj redno nakazujejo prispevke. Opozarja na sklep pokrajinske skupščine glede starih dolžnikov in zamudnikov. Sklep:

Onim sreskim društvom, ki ne poravnajo svojih obveznosti do 1. marca 1931., se v smislu sklepa pokrajinske skupščine v Novem mestu brezpogojno ustavi pošiljanje stanovskih listov.

Učiteljska gospodarska poslovalnica.

O njej je poročal njen predsednik tov. Hren. Podal je finančni efekt njenega poslovanja in ugotovil, da se poslužuje komaj ¼ vsega članstva. Društva naj skrbijo, da se vendar enkrat uredi članstvo. Navaja posamezna društva in stavi za zgled logaško društvo, katerega člani so vsi v tej zadrugi. Ostala društva, posnemajte! Računski zaključek in kratka pojasnila pošlje UGP vsem društvom.

Učiteljska domova v Ljubljani in v Mariboru.

O prvem je poročal načelnikov namestnik tov. Štravs ter navduševal navzoče, naj se spominjajo ob vsaki priliki svojih domov. Mislimo vendar enkrat tudi nase in delajmo sebi v prid, da se uresničijo dolgoletne naše želje.

O drugem je poročal tov. Hren kot njegov predsednik. Govoril je o premoženju doma in o gospodarski akciji, ki daje lepe dobičke. Njej dolgujemo zahvalo za ¼ vsega imetja. Upa, da bo dom v Mariboru kmalu realiziran.

Vtisi z zabavnega večera.

Zarko razsvetljena dvorana, naval prijateljev in znancev iz mladih let, Švarov jazz-band z vedno ponavljajočim se »Gardeoffi-cirjem«, svila, dekolteji, pogrnjene mize, za mizami debate, za vsako debato Steblovnik.

Ena družina, ena žalost, eno ogorčenje. In zbor, ta naš pevski zbor! Čutil je z nami in je v program izvil vse, kar nas teži. Če namenoma ali ne, ne vem. Vem pa, da je bil z nami nih misli. In se to sem spoznal, da se da z pesmijo, kakšenkrat več povedati, kot z dolgimi govori.

»Bolest je kovač za moje sreče...« S tem je prišel in povedal, da nas udarci bole, ker niso pravični in ker jih nismo zaslužili.

V drugo pesem programa je izvil tolažbo vseh ponižanih in razžaljenih.

»Saj smo prebili sedem let, prebili sedem hudih let...«

No, prenesli bomo tudi ta udarec, ko smo jih že toliko, odkar živi učiteljski stan. Ne bo nas strlo!

Ali vendar — jezi nas, če pomislimo, kdo je, ki nas napada in se vmešava v naše notranje posle. In kakor da zaslužio pevci naše misli, zapoje:

»Kdo pa tisti so štrkljači...?« Ta pesem vzbudi našo jezo. Saj res, kdo pa je, ki si upa?

Treba jim bo dopovedati, da ne gre tako. Treba jih bo prepričati, da škodijo s takimi nastopi ne nam, temveč tudi sebi in vsemu delu sploh. Ogorčenje se širi in več in išče izhoda. Kam bi z jezo, nad kom bi jo izlil? In pove pevski zbor:

»Skoči brate na medveda! Pa zakaj?... Ukradel nam je pol ugleda.«

Poverjenik pripominja, naj učiteljstvo razmisli o domovih na svojih zborovanjih in pošlje predloge, ki nam bodo dobrodošli.

Samopomoč otrok učiteljev in učiteljic.

Tov. Kocijančič je referiral o delu odseka za »Samopomoč otrok učiteljev in učiteljic«, ki je sestavil pravila. Iz njih navaja nekatera določila. Upa, da se bo v kratkem vršil ustanovni občni zbor. Doslej so prijavi starši že nad 200 otrok za zavarovanje.

Tov. poverjenik se referentu in vsem članom odseka zahvali za njih uspešno delo in želi novemu društvu kar največ uspeha.

O pevskem zboru UJU

je poročal po pooblastilu predsednika tov. Fran Kotnik iz Središča. Predsedniki okrajnih učiteljskih društev so dobili tipkano poročilo.

Sklep: Društva naj se izjavijo, ali naj se sprejme pevski odbor kot odsek poverjenstva, kakor je to naročila pokrajinska skupščina.

Banovinska šolska razstava.

Pov. Skulj omenja banovinsko šolsko razstavo in da predsednikom nekaj podatkov.

Sklep: Razstava se priredi le tedaj, če bo državna skupščina UJU v Ljubljani in če bo odobrena v banovinskem proračunu predlagana podpora.

Samostojni predlogi.

Tajnik tov. Kobal prečita poslano samostojne predloge, ki jih je poslalo Učiteljsko društvo za Maribor levi in desni breg. Sklepi:

1. Predsedstvu SKJ naj se pošlje zahvala za intervencijo na pristojnem mestu v svrhu izboljšanja našega materialnega položaja.

2. O izvenšolskem delu učiteljstva naj se sestavi statistika. Na vse šole se pošlje primerna tiskovina.

3. Glede kuriva naj se obrne poverjenstvo na pristojna mesta in potom Izvršnega odbora UJU na ministrstvo, da se določi točna množina.

4. Učni čas višjih letnikov učiteljic naj se zniža in učenci razbremenijo. Zato ravno je bil ustanovljen 5. letnik.

5. Ministrstvo prosvete naj se naprosi, da izpremeni svoj odlok glede premeščenja učiteljstva in nadomeščanja obolelega učiteljstva ter pusti v veljavi § 117., točka 12. zakona o narodnih šolah.

6. Glede plačevanja davka na kuluk se poverjenstvu naroča, da pošlje vlogo na pristojno mesto in prosi, da računovodstvo odteguje ta davek v obrokih.

Slučajnosti.

Pri teh je stavljal tov. Pleskovič predlog, naj izvršni odbor v Beogradu posreduje pri ministru prosvete, da hitreje rešuje prošnje za priznanje položajne plače. Pri tem naj se uvaža načelo, da se rešujejo prošnje po vrstnem redu kakor so dospele, ako so seveda pravilno opremljene. Sprejeto!

Ker ni bilo več predlogov, se je poverjenik zahvalil vsem članom širjega sosveta in referentom za sodelovanje na seji in jo zaključil ob 14. uri.

Udruženje jugoslovenskega učiteljstva — poverjenstvo Ljubljana, dne 4. februarja 1931.

Andrej Skulj, Josip Kobal, poverjenik, tajnik.

Ne vem, ali so pevci res peli drugi verz tako, kot je tu navedeno, ali pa se je le meni tako zdelo...

Pa nič ne! Če ni bilo tako, je bilo pa podobno.

Glavno je, da nam je zbor govoril iz srca!

In smo si nalili kozarce in trčili in izpili. Slovenska sentimentalnost nam je zalila srce.

»Po vodi plava, po vodi plava, ena ladja pisana...«

je zbor zapel in splaval z našim čuvstvom v mir in pokoj.

Kazalec na uri je dirjal in dirjal.

Ura je bila že pozna, ko sem odjadril domov.

Hodim mimo razsvetljenih lokalov. Iz lokalov se usuvajo ljudje podobni kakor jajce jajcu. Na obrazu smeh, v žepu žalost. Sami uradniki...

Ko jih zagledam, mi je kakor da vidim sebe.

In se domislim zadnje pesmi, ki nam jo je naš zbor zapel:

»Tolaži se ljubi moj sin, saj nisi edini trpin...«

J. Ribičič.

† Tovarišu Jakobu Kovačiču v spomin!

Krasna zimska nedelja 18. januarja 1931! Žalostna pesem zvonov romarske cerkve pri Sv. Trojici v Slov. goricah se je razlegala in naznanjala, da je nastopil tovariš učitelj-veteran Jakob Kovačič svojo zadnjo pot.

Ogromna množica ljudstva od blizu in daleč se je zbrala, da izkaže dragemu pokoj-

V obrambo ugleda in časti učiteljstva.

ODKRITA BESEDA.

Da se izognemo nepravilnemu tolmačenju spomenice, ugotavljamo sledeče:

Spomenica nima niti najmanjše tendence za ustvarjanje kakih vznemirjenj in ni negativna, temveč je pozitivna in konstruktivna že v svojem hotenju pokazati na vzroke, neuteemeljenost in posledice kritike učiteljskega dela. Tudi je imela namen zaščiti učiteljstvo, ki se dobro zaveda svojih dolžnosti in jih tudi točno vrši, pred neupravičenimi obdolžitvami, kakor so bile objavljene v listih in katere so ustvarile javno mnenje, kakor bi učiteljstvo ne bilo na svojem mestu in da je bila vsled tega kritika v banskem svetu potrebna in upravičena.

Učiteljstvo, ki je samo — iz lastne inicijative — spoznalo važnost, potrebo in dalekosežnost dela, ki mu ga nalaga novi zakon o narodnih šolah in je poleg drugih pozitivnih priprav za to delo pričelo z izdajanjem »Prosvete« v svrhu pravilnega pojmovanja in orientacije dela med najširšimi plastmi naroda, to učiteljstvo je dalo s spomenico le izraz svojemu presenečenju, da se njegovo delo s pavšalno in maskirano kritiko skuša ovirati in onemogočiti že takrat, ko se njegovo trenutno delo novih smeri nahaja šele v razvoju.

S spomenico ni učiteljstvo pokazalo demonstrativnega nagnjenja, tudi ni zahtevalo in kljub vsemu ne zahteva ničesar drugega kot to, da se z ugotovitvijo njegovih upravičenih želj za bodoče odstranijo vse ovire, ki se bodisi naravno, bodisi umetno ustvarjajo, hoteč preprečiti ali omejiti njegovo novo udejstvovanje v šoli in izven šole. In ker niso s tem tangirani le interesi učiteljskega stanu, temveč tudi narodovi, smo prepričani, da smo s spomenico stopili na pozitivno pot s ciljem konsolidacije in konstruktivnega dela.

Z ozirom na objavo debate banskega sveta o učiteljstvu brez omenitve konkretnih slučajev v dnevnih listih, kar je zelo škodilo službenemu ugledu in stanovski časti učiteljstva, smo prejeli nižje podane izjave:

Poverjenstvo je prejelo, še preden je sploh obvestilo centralo o nastalem položaju od izvršnega odbora UJU, z ozirom na objavo, ki jih je isti čital v »Učiteljskem Tovarišu« sledečo brzojavko:

— Od centralnega odbora UJU:

Jugoslovenskom Učiteljskom Udruženju, Ljubljana.

Beograd, 5. februarja 1931.

Izvršni odbor solidariše se sa spomenicom donetom od vašeg širjeg saveta od 1. februara ove god. i o njoj će biti reči na sednici i u »Narodnoj Prosveti«.

Predsednik UJU, M. Rabrenović.

—s Zveza državnih nameščenecv in upokojencev v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 7. februarja 1931.

IZJAVA.

Odbor Zveze državnih nameščenecv in upokojencev v Ljubljani je na seji 7. februarja 1931. soglasno sklenil podati sledečo izjavo:

Odbor Zveze državnih nameščenecv in upokojencev

izjavlja v imenu vseh včlanjenih strokovnih organizacij državnega uradništva ne glede na stroko, da v polnem obsegu

odobrava stališče Udruženja jugoslovenskega učiteljstva poverjenstva v Ljubljani, kakor je izraženo v spomenici od 1. februarja 1931. o obrambi učiteljskega stanu zoper napade na njegov službeni ugled, izrečene ob prvem zasedanju banskega sveta Dravske banovine,

ugotavlja, da so bili vsi očitki izrečeni docela pavšalno in brez kakršnegakoli poizkusa, s konkretnimi primeri jih dokazati,

smatra za potrebno, da se slični napadi, ki bi se v bodoče mogli ponoviti tudi proti katerikoli drugi stroki državnega službenstva, ki v težkih razmerah vestno vrši svojo službo, onemogočijo,

izraža neomajne simpatije vseh včlanjenih organizacij učiteljstvu in mu

zagotavlja vso pomoč in podporo.

Odbor Zveze državnih nameščenecv in upokojencev v Ljubljani

prosi v imenu vseh včlanjenih organizacij kraljevsko vladu, naj službeno ves stan državnega nameščenstva v bodoče zaščiti pred vsakim poizkusom pavšalnega sumničenja ker se s tem vsem državnim službencem javno pred vsem narodom jemlje ugled.

Za odbor:

Načelnik: Tajnikov namestnik: Lilleg, s. r. Fakin, s. r.

Ta izjava nas posebno veseli, ker izpodbija očitke, »da ostalo uradništvo zaviđa učiteljstvu plače«.

—s Prejeli smo v objavo:

JUGOSLOVENSKI ŽENSKI SAVEZ.

Jugoslovenski ženski savez ugotavlja, da so bile po očitkih in obtožbah, ki so jih izrekli nekateri gg. člani banskega sveta na prvi seji banskega sveta o učiteljstvu predvsem prizadete učiteljice. Izjave gospodov članov banskega sveta so izzvale ne samo med učiteljicami, nego med vsem slovenskim ženskim neprijeten vtis. Obdolžili so po krivici stan, ki to najmanj zasluži.

V JZS včlanjena društva konstatirajo, da so našla vedno največjo oporo v svojih članicah učiteljicah, ki pri vseh društvenih aktivnostih sodelujejo. Opozarjamo samo na »Kolo jugoslovenskih sester« ki ima po deželi nad 30 podružnic, katere najbolj uspešno delujejo v kulturnem, socialnem in nacionalnem pravcu ravno v onih krajih, kjer se udeležujejo kot glavne delavke učiteljice. Res je, da širša javnost tega tihega dela ne opazi ker se vrši često v skromni obliki in ker reprezentančne funkcije nosijo navadno žene, ki so v družabnem življenju na vidnejšem mestu in zato žanjejo tudi večje priznanje.

Kdor pozna naše razmere po deželi, ve, da so učiteljice vedno delale in delajo v očiščinih, ki so zelo težke; često nimajo niti najelementarnejših pogojev za obstoj (stanovanja, hrane itd.); poleg tega jih hočejo pogosto lokalni faktorji, ki se razlikujejo po svojem mišljenju, vpreči za svoje sebične svrhe, a ne za splošno dobro.

Če so hotele delati stvarno in nepristransko, so jih ubili duševno, še več, celo njihova gola eksistenca je bila čestokrat ogrožena. Obžalovanja vredni izpad članov banskega sveta je bil samo jasen odmev prošle dobe, ko so razni strankarji smatrali učiteljice za svoje hlapec in priganjače, a prepričane smo, da bi trditve gg. članov banskega sveta ne mogle obstati pred objektivno kritiko.

Kot soustanovitelj tukajšnje Posojilnice si jo vodil skozi 32 let, dokler niso tvoje moči opešale. Cele skladownice skrbno popisanih knjig v zadrugi pisarni pričajo o tvoji marljivosti in vestnosti. Dolgo vrsto let si bil tajnik domačega gasilnega društva, katero je priznalo tvoje nesebično delovanje s tem, da te je imenovalo svojim častnim članom. V našem učiteljskem društvu si bil dolgoletni neumorni odbornik in blagajnik. Bil si nam ljubezniv in iskren tovariš. S svojo veselostjo in humorjem si nam pomagal lajšati bremena, kateri nam nalaga naš težek poklic... Kako hitro so nam minile urice v tvoji prijetni družbi. Skoraj ne moremo verjeti da si nas za vedno zapustil.

Ko si bil po več kot 40 letnem službovanju upokojen, nisi prenehal z delom. Zadnje svoje moči si še posvetil novozgrajeni svobodni in ljubljani Jugoslaviji. Dalje si še vodil Posojilnico, ustanovil si Čitalnico, ognjišče kulturnega in prosvetnega dela za tukajšnje okolice, bil si član gerentskega sveta trške občine. VJ. Vel. kralj je priznal tvoje zasluge ter te odlikoval s srebrno kolajno za civilne zasluge. Celotno tvoje življenje je bil en sam delaven dan.

Usoda ti ni priznala s svojimi udarci. Dvakrat si stal ob mrtvaških odrih družice svojega življenja. Kravalo je tvoje očetovsko srce ko si prejel z bojišča pretresljivo sporočilo da je sovražnikova krogla ugasnila luč življenja tvojemu ljubljensmu sinu Mirku. A vse si prebolel. V delu za blagor naroda si iskal in našel uteho. Tragična je bila jesen tvojega življenja. In šele rešiteljska smrt je napravila konec tvojemu trpljenju. Našel si mir, katerega v življenju nisi poznal. Dragi prijatelj in tovariš! Odpodij se, kajti delal in trpel si mnogo. Vsemogočni ti bo plačnik za vse, kar si dobrega storil.

Tudi Tvoje naročilo pri UGP pripomore, da pridemo čimpreje do Učiteljskih domov!